

Й

ЙМОВІРНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ (від грец. *prognosis* – передбачення, пророцтво) – передбачення ситуацій, процесів, подій, явищ, які можливі в майбутньому. Й. п. може проявлятися у поведінці (соціальне Й. п.), рухах (рухове Й. п.), мовленні на вербальному та невербальному рівні відповідно до можливих гіпотез. Й. п. у мовленнєвій діяльності – передбачення майбутнього фонетично (фонетичне Й. п.), лексично (лексичне Й. п.), морфологічно (морфологічне Й. п.), граматично (граматичне Й. п.), синтаксично (синтаксичне Й. п.) правильного висловлювання, що ґрунтується на ймовірнісній структурі раніше набутого досвіду, наявної інформації та конкретної ситуації, контексту. У письмовому мовленні Й. п. проявляється у вигляді орфографічної пильності (орфографічне Й. п.) та читацького передбачення (рецептивне Й. п.).

Вербальне Й. п. дає змогу на основі лінгвістичного досвіду, «чуття мови», системи мовних знань та правил комунікації будувати вербальні гіпотези.

Смислове Й. п. дає змогу на основі прочитаного та почутого матеріалу передбачати зміст того, що ще не представлено для безпосереднього сприймання.

При розладах мовлення Й. п. може бути порушеним і потребувати цілеспрямованої роботи з його розвитку (див. Антиципація, Порушення мовлення).

Літ.: 1. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: методика формування: навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя: ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2020. 144 с.

Юлія Рібцун

ЙОТАЦИЗМ (від назви грец. літери j «йота», що позначає звук [й]) – недоліки вимови звука [й], що проявляються у відсутності, спотворенні або заміні іншим звуком (парајотацизм). Найчастіше трапляється заміна звука [й] м'яким [л'] (в його нижній чи верхній артикуляції). У більшості випадків Й. виправляється на заняттях з логопедом. Проводиться постановка звука [й] після проведення низки підготовчих вправ. При артикуляції кінчик язика розташовується біля нижніх різців. Середня частина спинки язика високо піднята до твердого піднебіння і утворює вузьке звуження. Бічні краї язика впираються у верхні корінні зуби. М'яке піднебіння підняте, а голосові складки зімкнені. У більшості випадків Й. виправляється на заняттях з логопедом.

Літ.: Логопедія: підручник / [М. К. Шеремет та ін.]; за ред. д-ра пед. наук, проф. М. К. Шеремет. – 3-тє вид., перероб. та допов. – Київ: Слово, 2015. – 664 с.

Галина Грибань